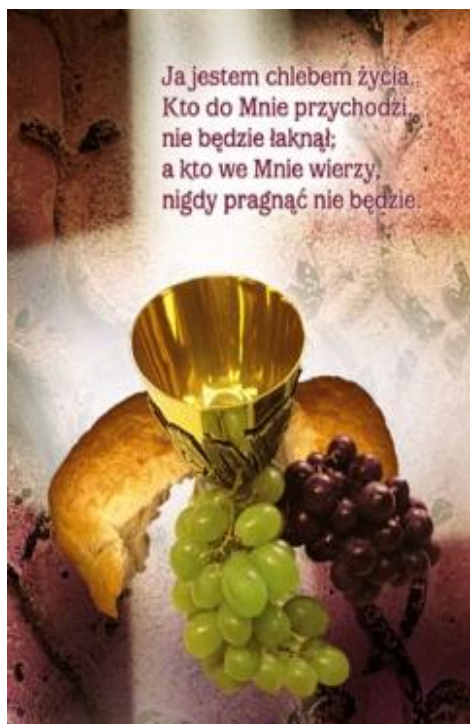

Boże Ciało

Pamiętkę ustanowienia Najświętszego Sakramentu obchodzi Kościół właściwie w Wielki Czwartek. Jednak wówczas Chrystus rozpoczyna swoją mękę. *Dlatego od XIII wieku Kościół obchodzi osobne święto Bożego Ciała, aby za ten dar niezwykle Chrystusowi w odpowiednio uroczysty sposób podziękować.*

Inicjatorką ustanowienia tego święta była św. **Julianna z Cornillon** (1193-1258). Kiedy była przeoryszą klasztoru augustianek w Mont Cornillon w pobliżu Liege, w roku 1245 została zaszczycona objawieniami, w których Chrystus żądał ustanowienia osobnego święta ku czci Najświętszej Eucharystii. Pan Jezus wyznaczył sobie nawet dzień uroczystości Bożego Ciała - **czwartek po niedzieli Świętej Trójcy**. Biskup Liege, Robert, po naradzie ze swoją kapitułą i po pilnym zbadaniu objawień, *postanowił wypełnić życzenie Pana Jezusa.*

*Ja jestem chlebem życia.
Kto do Mnie przychodzi,
nie będzie łaknął;
a kto we Mnie wierzy,
nigdy pragnąć nie będzie.*

W roku 1246 odbyła się pierwsza procesja eucharystyczna.

Jednak w tym samym roku biskup Robert zmarł. Wyższe duchowieństwo miasta za namową teologów uznało krok zmarłego ordynariusza za przedwczesny, a wprowadzenie święta pod taką nazwą za wysoce niewłaściwe. Co więcej, omalże nie oskarżono św. Julianny o herezję. Karnie została przeniesiona z klasztoru w Mont Cornillon na prowincję (1247). Na interwencję archidiakona katedry w Liege, Jakuba, kardynał Hugo po ponownym zbadaniu sprawy zatwierdził jednak święto.

W roku 1251 ponownie archidiakon Jakub poprowadził, więc ulicami Liege procesję Eucharystyczną. Pan Jezus hojnie wynagrodził za to gorliwego kapłana. Syn szewca z Troyes (Szampania) został wkrótce biskupem w Verdun, patriarchą Jerozolimy i ostatecznie papieżem (1261-1264). Panował, jako Urban IV. On to w roku 1264 wprowadził do Rzymu uroczystość Bożego Ciała.

Uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa

Czerwiec to miesiąc w sposób szczególny poświęcony czci Najświętszego Serca Pana Jezusa. Kult Serca Jezusowego wywodzi się z czasów średniowiecza; początkowo miał charakter prywatny, z czasem ogarnął szerokie rzesze społeczeństwa.

Mistyka średniowiecza łączyła kult Serca Jezusowego w bardzo żywym nabożeństwie do Najświętszej Rany boku Jezusa.

Kościół widzi w nabożeństwie do Serca Jezusowego znak miłości Boga ku ludziom. Chce także rozbudzić w sercach ludzkich wzajemną miłość ku Bogu poprzez to nabożeństwo. Nadto sam Chrystus nadał temu nabożeństwu wybitnie kierunek ekspansyjny: **ma nas ono uwrażliwiać na grzech, mobilizować w imię miłości Chrystusa do walki z nim oraz do wynagradzania za tych, którzy najwięcej ranią Boże Serce.**

Bóg jest miłością. Z miłości Bożego Serca istnieje cały wszechświat i rodzaj ludzki. Kiedy zaś rodzaj ludzki sprzeniewierzył się Panu Bogu, swojemu Stwórcy, Bóg nadal go nie przestał miłować. Dowodem zaś tej niepojętej miłości było to, że dał swojego Syna. Uosobieniem tej największej Bożej miłości jest Serce Jezusowe. Ta właśnie miłość dla rodzaju ludzkiego kazała Jezusowi przyjść na ziemię, przyjąć dla zbawienia rodzaju ludzkiego okrutną mękę i śmierć.

Z miłości tego Serca powstał Kościół, sakramenty święte, a wśród nich Sakrament Miłości - Eucharystia.

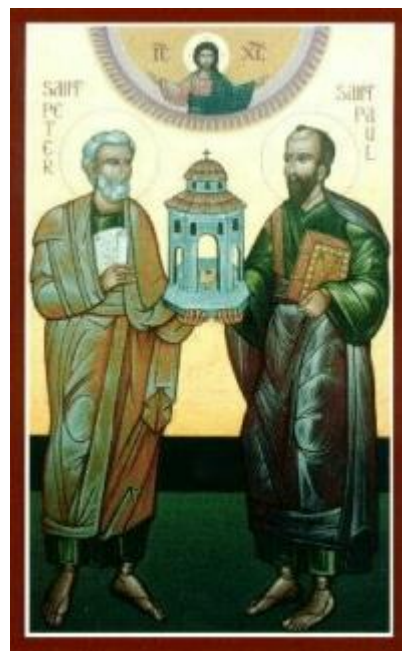
Nabożeństwo do Serca Jezusowego nakłada również zobowiązania. Człowiek nie powinien nadużywać dobroci Bożego Serca. Powinien mieć do tego Serca nieograniczone zaufanie. Dlatego może i powinien uciekać się do tegoż Serca we wszystkich swoich potrzebach. Nie powinien jednak ranić tegoż Serca na nowo grzechami. **Kiedy jednak słabość ludzka na nowo pchnie nas w bagno grzechu i w niewolę szatana, mamy prawo zawsze ufać w miłosierdzie Boże,** które gotowe jest przyjąć nam z pomocą i nas wybawić.

Nabożeństwo do Najświętszego Serca Jezusowego skłania również do aktów pokutnych za grzechy innych. **Kto miłuje Boże Serce, ten będzie starał się temuż Sercu wynagradzać za grzechy braci.** Tak, więc nabożeństwo to budzi także świadomość i odpowiedzialność społeczną. Nabożeństwo do Serca Jezusowego nagli do naśladowania cnót tego Serca - a przede wszystkim miłości we wszelkich jej przejawach.

Święci Apostołowie Piotr i Paweł

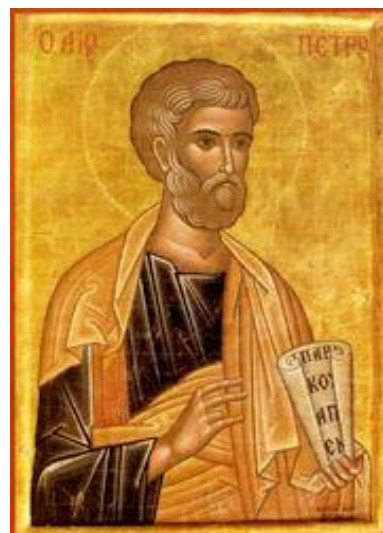
29 czerwca, na podstawie publikacji ze strony: www.brewiarz.pl

Kościół umieszcza w jednym dniu uroczystość św. Pawła wraz ze św. Piotrem nie dlatego, aby równał go w prymacie z pierwszym zastępcą Chrystusa. Chodziło jedynie o podkreślenie, że obaj Apostołowie byli współzałożycielami gminy chrześcijańskiej w Rzymie, że obaj w tym mieście oddali dla Chrystusa życie swoje oraz że w Rzymie są ich relikwie i sanktuaria. Najwięcej jednak zaważyła na połączeniu pamiątki obu Apostołów w jednym dniu opinia, dzisiaj uznawana za mylną, że **obaj Apostołowie ponieśli śmierć męczeńską w jednym dniu i roku**. Już w roku 258 obchodzono święto obu Apostołów razem dnia 29 czerwca, tak na Zachodzie, jak też i na Wschodzie, co by wskazywało na powszechne przekonanie, że to był dzień śmierci obu Apostołów. Taki bowiem był bardzo dawny zwyczaj, że święta liturgiczne obchodzono w dniu śmierci męczenników, a potem także (od wieku IV) - wyznawców.

Właściwe imię Piotra to Szymon (Symeon). Pan Jezus zmienił mu imię na Piotr przy pierwszym spotkaniu, gdyż miało ono symbolizować jego przyszłe powołanie. Pochodził z Betsaidy, miejscowości położonej nad Jeziorem Genezaret (Galilejskim). Był bratem św. Andrzeja, Apostoła, który Szymona przyprowadził do Pana Jezusa niedługo po chrzcie w rzece Jordan, jaki Chrystus Pan otrzymał z rąk Jana Chrzciciela (Mt 10, 2; J 1, 41). Fakt, że Chrystus Pan zetknął się z Andrzejem i Szymonem w pobliżu rzeki Jordan, wskazywałyby, że obaj bracia byli uczniami św. Jana (J 1, 40-42). Ojcem Szymona Piotra był Jona (Jan), rybak galilejski. **Kiedy Chrystus Pan włączył Piotra do grona swoich uczniów, ten nie od razu przystał do Pana Jezusa, ale nadal trudnił się zawodem rybaka.** Dopiero po cudownym połowie ryb definitywnie wraz z bratem swoim, Andrzejem, został przy Chrystusie w charakterze Jego ucznia (por. Łk 5, 1-11).

Jezus bardzo wyraźnie wyróżniał Piotra wśród Apostołów. **Piotr był świadkiem - wraz z Janem i Jakubem - wskrzeszenia córki Jaira** (Mt 9, 23-26; Mk 5, 35-43; Łk 8, 49-56), **Przemienienia na górze Tabor** (Mt 17, 1-18; Mk 9, 1-8; Łk 9, 28-36) i **krwawego potu w Getsemani** (Mt 26, 37-44; Mk 14, 33-40; Łk 22, 41-46). Kiedy Jezus zapytał Apostołów, za kogo uważają Go ludzie, otrzymał na to różne odpowiedzi. Kiedy zaś rzucił im pytanie: "A wy za kogo Mnie uważacie?" - usłyszał z ust Piotra wyznanie: **"Tyś jest Mesjasz, Syn Boga Żywego"**. Za to otrzymał w nagrodę obietnicę prymatu nad Kościołem Chrystusa: **"Błogosławiony jesteś, Szymonie, synu Jony. Albowiem ciało i krew nie objawiły ci tego, lecz Ojciec mój, który jest w niebie. Otóż i Ja tobie powiadam: Ty jesteś Piotr (czyli skała), i na tej Skale zbuduję Kościół mój, a bramy piekielne go nie przemogą. I tobie dam klucze królestwa niebieskiego; cokolwiek zwiążesz na ziemi, będzie związane w niebie, a co rozwiążesz na ziemi, będzie rozwiązane w niebie"** (Mt 16, 18-19).

Kiedy Piotr przystąpił do grona uczniów Pana Jezusa, był już człowiekiem żonatym i mieszkał w Kafarnaum u teściowej, którą Pan Jezus uzdrowił (Mk 1, 29-31; Łk 4, 38-39). Tradycja wczesnochrześcijańska wydaje się potwierdzać, że miał dzieci, gdyż wymienia, jako jego córkę św. Petronelę. Pewne to jednak nie jest.

Można byłoby wymienić jeszcze inne historie związane z Piotrem. Jezus ratuje Piotra, kiedy tonął w Jeziorze Galilejskim (Mt 14, 28-31). **Piotr płaci podatek za Jezusa i za siebie monetą, wydobytą z pyszczka ryby** (Mt 17, 23-26); od Piotra Pan Jezus zaczyna mycie nóg Apostołom przy Ostatniej Wieczerzy (J 13, 6-8). Przed pojmaniem Mistrza Piotr zapewnia Go o swojej dla Niego wierności (Mt 26, 33). W Getsemani występuje w obronie Jezusa i ucina ucho słudze arcykapłana, Malchusowi (Mt 26, 50-54; Mk 14, 46-47; Łk 22, 49-50; J 18, 10-11). On jeden, wraz z Janem, idzie za Chrystusem aż na podwórze arcykapłana. **Tu rozpoznany wyrzeka się ze strachu Jezusa i trzykrotnie potwierdza zaparcie się przysięgą.** Kiedy zapał kogut, przypomniał sobie przepowiednię Chrystusa i gorzko zapłakał (Mt 26, 69-75; Mk 14, 66-72; Łk 22, 54-62; J 18, 15-27).

Przed odejściem do nieba Pan Jezus zlecił Piotrowi najwyższą władzę pasterzowania nad Jego wiernymi wyznawcami i pozostałymi Apostołami (J 21, 1-19). Apostołowie od początku podjęli te słowa i uznali w Piotrze pierwszego spośród siebie. We wszystkich wykazach apostołskich Piotr jest zawsze stawiany na pierwszym miejscu (Mt 10, 2; Mk 3, 16; Łk 6, 14; Dz. 1, 13). Pisma Nowego Testamentu wymieniają go 150 razy. Piotr proponuje Apostołom przyłączenie do ich grona jeszcze jednego w miejsce Judasza (Dz. 1, 15-26). **Piotr pierwszy przemawia do tłumu w dzień Zesłania Ducha Świętego i pozyskuje sporą liczbę pierwszych wyznawców** (Dz. 2, 14-36). Uzdrawia chromego od urodzenia i nawraca kilka tysięcy ludzi (Dz. 3, 1-26).

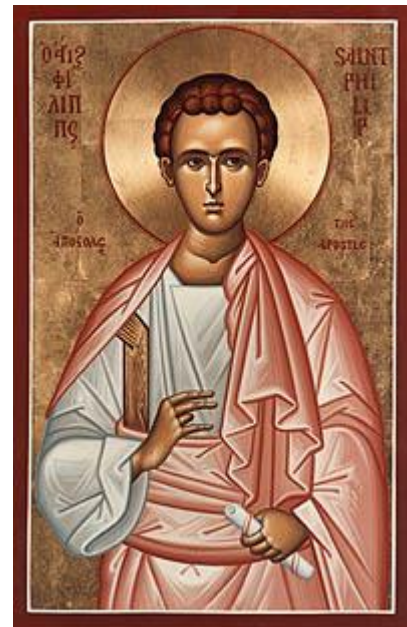
Zakłada pierwszą gminę chrześcijańską w Jerozolimie, sprawuje nad nią władzę sądowniczą (Dz. 5, 1-11) i proponuje wybór siedmiu diakonów dla zastąpienia Apostołów w rozdzielaniu jałmużny ubogim Kościoła (Dz. 6, 11-10). To jego Chrystus poucza w tajemniczym widzeniu, że ma także przyjmować pogan i nakazuje mu udać się do domu oficera rzymskiego, Korneliusza (Dz. 10, 1-48). Na Soborze apostołskim Piotr jako pierwszy przemawia i decyduje, że należy iść także do pogan, a od nawróconych z pogaństwa nie należy żądać wypełniania nakazów mozaizmu, obowiązujących Żydów (Dz. 15, 1-12).

W myśl zasady postawionej przez Pana Jezusa: **"Uderzę pasterza, a rozproszą się owce stada"** (Mt 26, 31) - właśnie Piotr staje się głównym przedmiotem nienawiści i pierwszym obiektem prześladowań. Został nawet pojmany i miał być wydany przez króla Heroda Agryppę I Żydom na stracenie. Jednak anioł Pański wybawił go cudownie od niechybnej śmierci (Dz. 12, 1-17).

Po uwolnieniu Piotr niebawem udał się do Antiochii, gdzie założył swoją stolicę (Ga 2, 11-14). Stamtąd udał się do Małej Azji (2 P 1, 1), aby wreszcie osiąść na stałe w Rzymie. Tu także poniósł śmierć męczeńską za panowania cesarza Nerona ok. 64 roku na krzyżu, jak mu to Chrystus przepowiedział (J 21, 18-19). O pobycie Piotra w Rzymie i jego śmierci piszą między innymi: św. Klemens Rzymski (+ ok. 97), List do Koryntian, 5; św. Ignacy z Antiochii (+ ok. 117), List do Rzymian 4, 3; św. Dionizy z Koryntu (+ 160); św. Ireneusz (+ 202); Euzebiusz - Historia Kościoła 2, 25, 8; św. Kajus Rzymski (+ 296) i wielu innych.

Św. Piotr zostawił dwa listy, które należą do ksiąg Pisma świętego Nowego Testamentu. Dyktował je uczniowi swojemu Sylwanowi (1 P 4, 12). Wyróżniają się one niezwykłą plastyką i ekspresją. Jako zwierzchnik Kościoła Chrystusa Piotr ma odwagę przestrzec wiernych przed zbyt dowolnym tłumaczeniem pism Pawła Apostoła (2 P 3, 16). Pierwszy list Piotr pisał ok. 63 roku, przed prześladowaniem wznieconym przez Nerona. Pisał go z Rzymu. Drugi list, pisany również z Rzymu, prawdopodobnie został zredagowany w więzieniu, gdyż Piotr pisze o swojej rychłej śmierci. Tak więc list powstał w 64 lub 67 roku (2 P 1, 14).

O wielkiej popularności św. Piotra świadczą liczne apokryfy. Na pierwszym miejscu należy do nich Ewangelia Piotra, której fragment udało się przypadkowo odnaleźć w roku 1887 w Achmin w Górnym Egipcie. Mogła powstać już w latach 120-130 po Chrystusie. Kerygma Piotra - to rodzaj homilii. Powstała ona również ok. roku 130 i ma zabarwienie gnostyckie. **Apokalipsa św. Piotra należała kiedyś do najbardziej znanych apokryfów.**

Pochodzi ona również z początków chrześcijaństwa, **odnaleziona została w roku 1887 wraz z Ewangelią Piotra.** Zawiera ona opis sądu i losu dusz po śmierci. **Wreszcie apokryf już znacznie późniejszy, z V wieku, Dzieje Piotra i Pawła.** Autor tak niepodzielnie łączy losy obu Apostołów, że oznacza datę ich śmierci nie tylko w jednym roku, ale nawet w jednym dniu. Nadto wg autora obydwaj Apostołowie zostali pochowani w jednym miejscu. Wyznaczoną przez autora tego apokryfu datę śmierci przyjęło Martyrologium Rzymskie.

Św. Piotr poniósł śmierć męczeńską według podania na wzgórzu watykańskim. **Miał być ukrzyżowany według świadectwa Orygenesusa głową na dół na własną prośbę, gdyż czuł się niegodnym umierać na krzyżu jak Chrystus.** Cesarz Konstantyn Wielki wystawił ku czci św. Piotra nad jego grobem Bazylikę. Obecna Bazylika Św. Piotra w Rzymie pochodzi z wieku XVI-XVII, budowana została w latach 1506-1629. Przy Bazylice Św. Piotra jest usytuowane "Państwo Watykańskie", istniejące w obecnym kształcie od roku 1929 jako pozostałość dawnego państwa papieża. Liczy ono 0,440 km2 powierzchni i zamieszkuje je ok. 1000 ludzi. **Bazylika wystawiona na grobie św. Piotra jest symbolem całego Kościoła Chrystusa.** Rocznie odwiedza ją kilkanaście milionów pielgrzymów i turystów z całego świata.

Oprócz tej najsłynniejszej świątyni, wystawionej ku czci św. Piotra Apostoła, w samym Rzymie istnieją ponadto: kościół św. Piotra na Górze Złotej (Montorio), czyli na Janikulum, zbudowany na miejscu, gdzie Apostoł miał ponieść śmierć męczeńską; kościół św. Piotra w Okowach, wystawiony na miejscu, gdzie św. Piotr miał być więziony; kościół świętych Piotra i Pawła; **kościółek "Quo vadis" przy Via Appia, wystawiony na miejscu, gdzie Chrystus według podania miał zatrzymać Piotra, usiłującego opuścić Rzym.**

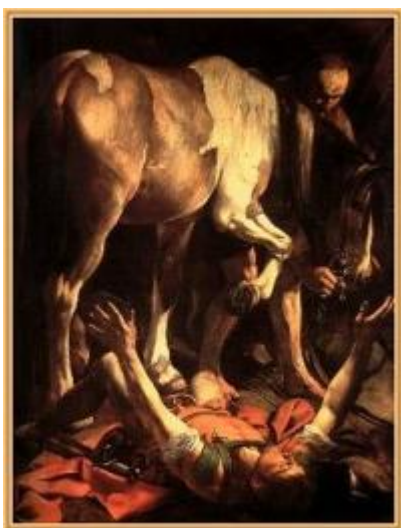
W czasie prac archeologicznych przeprowadzonych w podziemiach Bazyliki św. Piotra w latach 1940-1949 znaleziono pod konfesją (pod głównym ołtarzem Bazyliki) grób św. Piotra. **Chrystus obdarzył swojego następcę darem niezwykłych cudów; Piotr wskrzeszał umarłych (Dz. 9, 32-43), nawet jego własny cień miał moc uzdrawiania (Dz. 5, 15).**

Św. Piotr, pierwszy papież, jest patronem m. in. diecezji w Rzymie, Berlinie, Lozannie; miast: Awinionu, Bieczu, Duszniki Zdrój, Frankfurtu nad Menem, Genewy, Hamburga, Nantes, Poznania, Rygi, Rzymu, Trzebnicy; a także blacharzy, budowniczych mostów, kowali, kamieniarzy, marynarzy, rybaków, zegarmistrzów. Wzywany, jako orędownik podczas epilepsji, gorączki, febry, ukąszenia przez węże.

W ikonografii św. Piotr ukazywany jest w stroju apostoła, jako biskup lub papież w pontyfikalnych szatach. Od IV w. (medalion z brązu - Watykan, mozaika w S. Clemente) ustalili się typ ikonograficzny św. Piotra - szerokie rysy twarzy, łysina lub lok nad czołem, krótka, gęsta broda. Od XII wieku przedstawiany jest jako siedzący na tronie. Atrybutami Księcia Apostołów są: anioł, kajdany, dwa klucze symbolizujące klucze Królestwa Bożego, kogut, odwrócony krzyż, księga, łódź, zwój, pastorał, ryba, sieci, skała - stanowiące aluzje do wydarzeń w jego życiu, tiara w rękach.

Paweł pochodził z Tarsu w Cylicji - Mała Azja (Dz. 21, 39; 22, 3). Urodził się jako obywatel rzymski, co dawało mu pewne wyróżnienie i przywileje. W nagłych wypadkach umiał z tego korzystać (Dz. 16, 35-40; 25, 11). Nie wiemy, jaką drogą Paweł to obywatelstwo otrzymał: być może, że całe miasto rodzinne cieszyło się tym przywilejem; możliwe, że rodzina Apostoła nabyła lub po prostu kupiła sobie ten przywilej, bowiem i tą drogą także można było otrzymać obywatelstwo rzymskie (Dz. 22, 28) w owych czasach.

Szaweł urodził się w Tarsie ok. 8 roku po narodzeniu Chrystusa. Jego rodzina chlubiła się, że pochodziła z rodu Beniamina, co także i Paweł podkreślał z dumą (Rz. 11, 1). Dlatego otrzymał imię Szaweł (spolszczona wersja hebrajskiego Saul) od pierwszego i jedyne go króla Izraela z tego rodu (panował w wieku XI przed Chrystusem). Rodzina Szawła należała do faryzeuszów - najgorliwszych patriotów i wykonawców prawa mojszowego (Dz. 23, 6). Uczył się rzemiosła - tkania płótna namiotowego.

Po ukończeniu miejscowych szkół - a trzeba przyznać, że Paweł zdradza duże odczytanie (por. Tt 1, 12) - **w wieku ok. 20 lat udał się Apostoł do Palestyny, aby w Jerozolimie "u stóp Gamaliela" pogłębiać swoją wiedzę skryptystyczną i rabinistyczną** (Dz. 22, 3). Nie znał Jezusa. Wiedział jednak o chrześcijanach i szczerze ich nienawidził, uważając ich za odstępców i odszczepieńców. Dlatego z całą satysfakcją asystował przy męczeńskiej śmierci św. Szczepana (Dz. 7, 58). Nie mając jednak pełnych lat 30, nie mógł wykonywać wyroku śmierci na diakonie. Pilnował, więc szat oprawców i zapewne pilnie ich zachęcał, aby dokonali egzekucji (Dz. 7, 58-60).

Kiedy tylko Szaweł doszedł do wymaganej pełnoletności, udał się do najwyższych kapłanów i Sanhedrynu, aby otrzymać listy polecające do Damaszku. Dowiedział się bowiem, że uciekła tam spora liczba chrześcijan, chroniąc się przed prześladowaniem, jakie wybuchło w Jerozolimie (Dz. 9, 1-3). Gdy Szaweł był bliski murów Damaszku, **spotkał go Chrystus, powalił na ziemię, oślepił i w jednej chwili objawił mu, że jest w błędzie; że nauka, którą on tak zaciekle zwalczał, jest prawdziwą; że chrześcijaństwo jest wypełnieniem obietnic Starego Przymierza; że Chrystus nie jest bynajmniej zwodzicielem, ale właśnie tak długo oczekiwanym i zapowiadany Mesjaszem.**

Po swoim nawróceniu (był to ok. 35 rok po narodzeniu Chrystusa, a więc drugi po Jego śmierci) Szaweł rozpoczyna nową erę życia: **głosi niestrudzenie Jezusa Chrystusa**. Zawiedzeni Żydzi postanawiają zemścić się na renegacie i czyhają na jego zgubę.

Zażądali, więc od króla Damaszku Aretasa, by wydał im Szawła. **Szaweł** jednak **uciekł** w koszu spuszczonej z okna pewnej kamienicy przylegającej do muru miasta. **Udał się na pustkowie, gdzie przebywał około trzech lat. Tam Chrystus bezpośrednio wtajemniczył go w swoją naukę** (Ga 1, 11-12). **Paweł przestudiował i przeanalizował na nowo Stare Przymierze**. Udał się następnie do Jerozolimy i przedstawił się Apostołom. Powitano go ze zrozumiałą rezerwą. Tylko dzięki interwencji Barnaby, który wśród Apostołów zażywał wielkiej powagi, udało się przychylnie nastawić Apostołów do Pawła. Ponieważ jednak także w Jerozolimie przygotowywano na Apostoła zasadzki, musiał chronić się ucieczką do rodzinnego Tarsu.

Stamtąd wyprowadził Pawła na szerokie pola Barnaba. Razem udali się do Antiochii, gdzie chrześcijaństwo zapaściło już korzenie. Oni gminie tamtejszej nadali niezwykle rozwój przez to, że kiedy wzgardzili nimi Żydzi, oni udali się do pogan. Ci z radością przyjmowali Ewangelię tym chętniej, że Paweł i Barnaba zwalniali ich od obrzezania i prawa żydowskiego, a żądali jedynie wiary w Chrystusa i odpowiednich obyczajów. Zostali jednak oskarżeni przed Apostołami, że wprowadzają nowatorstwo. Doszło do konfliktu, gdyż obie strony i tendencje miały licznych zwolenników. Zachodziła obawa, że Apostołowie w Jerozolimie przychylią się raczej do zdania konserwatystów. Sami przecież pochodzili z narodu żydowskiego i skrupulatnie zachowywali prawo mojżeszowe.

Na soborze apostoelskim jednakże (lata od 49-50 roku) **miał miejsce przełom. Apostołowie, dzięki stanowczej interwencji św. Piotra orzekli, że należy pozyskiwać dla Chrystusa także pogan**, że na nawróconych z pogaństwa nie należy nakładać ciężarów prawa mojżeszowego (Dz. 15, 6-12). **Było to wielkie zwycięstwo Pawła i Barnaby**.

Od tej pory Paweł rozpoczyna swoje cztery wielkie podróże. Wśród niesłychanych przeszkód tak natury fizycznej, jak i moralnej, prześladowany i męczony, przemierza obszary Syrii, Małej Azji, Grecji, Macedonii, Italii i prawdopodobnie Hiszpanii, zakładając wszędzie gminy chrześcijańskie i wyznaczając w nich swoich zastępców. Oblicza się, że w czterech swoich podróżach, wówczas tak bardzo wyczerpujących i niebezpiecznych.

Paweł pokonał ok. 10 000 km dróg morskich i lądowych.

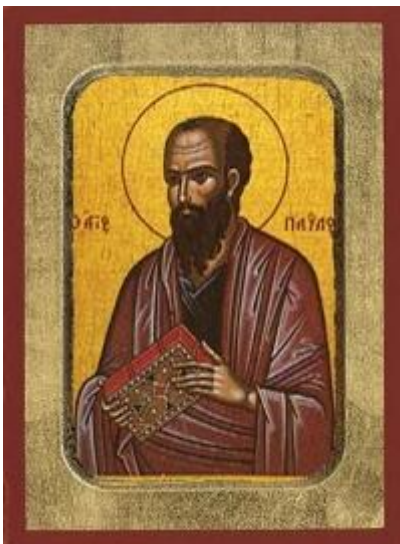
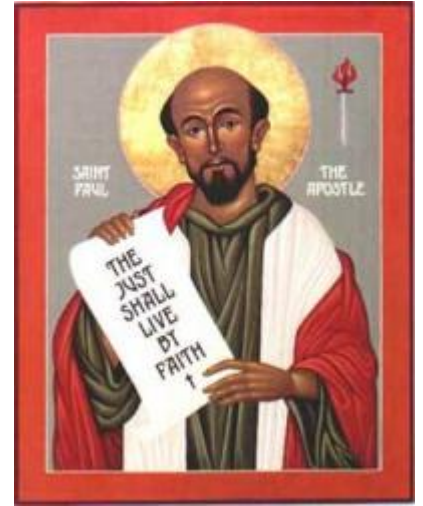
- o Pierwsza wyprawa miała miejsce w latach 44-49: Cypr-Galacja, razem z Barnabą i Markiem;
- o Druga - w latach 50-53: Filippi-Tesaloniki-Berea-Achaia-Korynt, razem z Tymoteuszem i Sylasem;
- o Trzecia - w latach 53-58: Efez-Macedonia-Korynt-Jerozolima. Aresztowany został w Jerozolimie w 60 roku. Kiedy namiestnik zamierzał wydać Pawła Żydom, ten odwołał się do cesarza. Przebywał jednak w więzieniu w Cezarei Palestyńskiej ponad dwa lata, głosząc i tam Chrystusa. W Rzymie także jakiś czas spędził, jako więzień, aż dla braku dowodów winy (Żydzi z Jerozolimy

się nie stawili) został wypuszczony na wolność. Ze swojego więzienia w Rzymie Paweł wysłał szereg listów do poszczególnych gmin i osób.

- o Po wypuszczeniu na wolność zapewne udał się do Hiszpanii (Rz 15, 24-25), a stamtąd powrócił do Achai. Nie wiemy, gdzie został ponownie aresztowany. Jednak sam fakt, że go tak pilnie poszukiwano, wskazuje, jak wielką powagą się cieszył.

Ok. 67 roku Paweł poniósł śmierć męczeńską. Według bardzo starożytnego podania św. Paweł miał ponieść śmierć od miecza. Nie jest znany dzień jego śmierci. Za to dobrze zachowano w pamięci miejsce jego męczeństwa Aquae Salviae za Bramą Ostyjską w Rzymie.

Ciało Męczennika złożono najpierw w posiadłości św. Lucyny przy drodze Ostyjskiej. W roku 284 za czasów prześladowania, wznieconego przez cesarza Waleriana, przeniesiono relikwie Apostoła do Katakumb, zwanych dzisiaj Katakumbami św. Sebastiana przy drodze Apijskiej. Być może, na krótki czas spoczęły tu także relikwie św. Piotra. Po edykcie cesarza Konstantyna Wielkiego (313) ciało św. Piotra przeniesiono do Watykanu, a ciało św. Pawła na miejsce jego męczeństwa, gdzie cesarz wystawił ku jego czci bazylikę pod wezwaniem św. Pawła.

Z pism apokryficznych o św. Pawle można wymienić: Nauczanie Pawła o zabarwieniu gnostyckim. **Dzieje Pawła w przekładzie koptyjskim odnalazł i opublikował C. Schmidt w roku 1905.** Autor opisuje w nim wydarzenie znane z Dziejów Apostolskich, dołącza na pół fantastyczne dzieje św. Tekli oraz apokryficzną korespondencję św. Pawła do Koryntian, wreszcie opis męczeństwa Apostoła. Według Tertuliana dzieje te napisał pewien kapłan z Małej Azji około roku 160-170. Autor za podszywanie się pod imię apostoła został kanonicznie ukarany. **Apokalipsa św. Pawła to opis podróży Pawła pod przewodnictwem anioła w zaświaty.** Opisuje spotkanie w niebie z osobami, znanymi z Pisma świętego Starego i Nowego Przymierza oraz w piekle z osobami przewrotnymi. Dzieło to odnalazł Konstantyn Tischendorf w roku 1843 na Górze Synaj w tamtejszym klasztorze prawosławnym.

Wreszcie dużą wrzawę wywołał kiedyś spór o Korespondencję św. Pawła z Seneką. Nawet św. Hieronim i św. Augustyn błędnie powiedzieli się za autentycznością tego dzieła.

Paweł jest autorem 13 listów do gmin chrześcijańskich, włączonych do ksiąg Nowego Testamentu. Jest patronem licznych zakonów, Awinionu, Berlina, Biecza, Frankfurtu nad Menem, Poznania, Rygi, Rzymu, Saragossy oraz marynarzy, powroźników, tkaczy.

W ikonografii przedstawiany jest w długiej tunice i płaszczu. Jego atrybutami są: baranek, koń, kość słoniowa, miecz.